Statenvoorstel nr. PS/2013/60

Rapport Rekenkamer Oost-Nederland "Met het oog op morgen."

Datum	**Inlichtingen bij**
23 januari 2013	Jeroen Wezenberg (griffie): 038-4998784 Claudio Bruggink (Rekenkamer): 0570-665800

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Rapport van de Rekenkamer Oost-Nederland: met het oog op morgen. Verkenning van de rol van de provincie in het krimpbeleid.

Bijlagen
I. Ontwerpbesluit nr. PS/2012/483 (bijgevoegd)

Samenvatting van het voorgestelde besluit

De rekenkamer Oost-Nederland heeft in 2011 een verkenning uitgevoerd naar demografische veranderingen in Oost-Nederland en de rol van de provincie daarbij. Met demografische veranderingen wordt bedoeld de toekomstige bevolkingsdaling, de vergrijzing (meer ouderen) en de ontgroening (minder jongeren).

De centrale vraag van het onderzoek was: *Wat is de bestuurlijke rol van de provincie op het gebied van demografische krimp en welke aandachtspunten zijn te formuleren voor toekomstig krimpbeleid?*

Provinciale Staten worden voorgesteld om de aanbevelingen van het rapport 'met het oog op morgen' over te nemen.

Inleiding en probleemstelling

Voorliggend rapport is op 21 december 2011 overhandigd aan de Commissaris van de koningin, mevrouw Bijleveld-Schouten. Dit onderzoek is op 18 januari 2012 (Statencommissiedag) behandeld door de woordvoerders duurzame ruimtelijke ordening en waterbeheer.

Conclusies en aanbevelingen

De rekenkamer doet een handreiking naar PS inzake het beleidsproces rond demografische krimp. Per stap wordt door de rekenkamer een vraag gesteld over de fase in het beleidsproces waarin men zich bevindt en vervolgens wordt een aanbeveling gedaan. Alle vijf stappen samen omvatten het hele klassieke beleidsproces, dat begint bij probleemherkenning plus agenda-setting en eindigt bij monitoring en bijsturing van beleid.

De rekenkamer Oost-Nederland constateert dat op strategisch niveau binnen de provincie Overijssel aandacht is voor demografische krimp. De rekenkamer Oost-Nederland is wel van mening dat Provinciale Staten aan zet zijn om haar bestuurlijke visie op de rol van de provincie af te bakenen en te delen met haar medeoverheden en de maatschappij. De rekenkamer constateert dat de provincie Overijssel op basis van het 5-stappen schema (met

provincie Overijssel

het aanbieden van de 'Overijsselse krimpagenda' door een maatschappelijke denktank aan de Commissaris van de Koningin in maart 2011) lijkt de volgende stap te zijn voor de provincie Overijssel om te komen tot een bestuurlijke visie op de rol van de provincie bij demografische krimp (stap 3 van strategievorming). Dat is van belang om daarna de volgende stap te maken naar de stap van beleidsvorming. In die stap is het nodig is om te weten wat wel en wat niet van de provincie mag worden verwacht bij de toekomstige vorming en uitvoering van krimpbeleid. Een duidelijke rol van de provincie, helpt andere partijen om hun rol scherp te krijgen. Op bladzijde 35 tot en met 37 van het rapport worden bovenstaande conclusies nader toegelicht.

De Rekenkamer geeft een aantal aandachtspunten op bladzijde 37 en 38 die van belang zijn voor de stap naar strategievorming (stap 3).

1. Krimp komt eraan, maar overdrijf niet
Krimp is een wetenschappelijk onderbouwd gegeven. Het ontkennen van krimp is vaak een eerste schrikreactie. Begrijpelijk maar ook onverstandig. Krimpbeleid moet gericht zijn op begeleiden, niet op bestrijden van krimp.
Krimp leidt in Nederland niet tot spookdorpen: de gevolgen zijn niet dramatisch. Daarmee ontkennen we niet dat voor bepaalde groepen de krimp en zijn gevolgen negatief kunnen uitpakken. We denken dan bijvoorbeeld aan het wegvallen van voorzieningen als winkels, scholen of medische centra. Maar de 'ontvolking' zoals die in bijvoorbeeld het voormalig Oostblok voorkomt, zal Nederland niet treffen.

2. Zorg voor duidelijke provinciale rol
Werk de provinciale rol als regisseur, kennismakelaar en investeerder uit voor de concrete beleidspraktijk. Dat helpt andere partijen hun eigen (regionale) positie te bepalen en schept duidelijkheid over wat wel en niet van de provincie verwacht mag worden. De provinciale rol kan voor de samenleving in duidelijkheid toenemen als er een bestuurlijk aanspreekpunt voor demografische krimp is. Dat kan één van de dagelijkse bestuurders zijn, maar een heldere verdeling tussen bestuurders is ook mogelijk.

3. De ene krimp is de andere niet
De omvang, ontwikkeling, omslagpunt en gevolgen van demografische krimp zijn sterk situationeel bepaald. Op sommige plekken speelt krimp al enkele jaren, en op andere plaatsen zal het nog vele jaren duren voordat de groei omslaat in krimp. Het klinkt wat clichématig, maar omgaan met krimp vraagt om lokaal maatwerk.

4. Krimp als nieuw denkkader: einde van het groeidenken
Krimp vraagt om een nieuwe manier van denken over de toekomst, en beleid dat daarop anticipeert. Waar overheidsbeleid de afgelopen decennia gebaseerd was op groei, ligt het in de toekomst voor de hand om beleid te baseren op behoud van het goede. Krimp vraagt dus naast fysieke of organisatorische aanpassingen, ook een psychologische omslag.

5. Prognoses zijn richtinggevend, niet een blauwdruk voor de toekomst
Gebruik de cijfers uit prognoses als richtinggevend en niet als een blauwdruk voor de toekomst. Focus op de gevolgen voor de (fysieke, economische en sociale) leefbaarheid, niet alleen op de 'harde' cijfers. Maak vooraf aan een debat afspraken over de cijfers die men hanteert, zodat de discussie op inhoud gevoerd kan worden en niet gedomineerd wordt door een cijfertechnisch debat.

6. Ondersteun lokale bewustwording
Het is verstandig om het lokale bewustwordingsproces te blijven ondersteunen, want nog niet alle 'beleidspartners' zijn voldoende doordrongen van de toekomstige krimp en de negatieve gevolgen daarvan. Dat bewustwordingsproces moet lokaal geworteld worden. De lokale samenleving moet zelf uitvinden welke prioriteiten worden gesteld (welke voorzieningen willen we behouden, en wat hebben we daarvoor over?).
Personen met visie en gezag kunnen behulpzaam zijn om krimp op de bestuurlijke en maatschappelijke agenda te krijgen en te houden. Dat kan bijvoorbeeld via tijdelijke ambassadeurs uit de wereld van politiek, cultuur en sport.

7. Schep ruimte voor innovatie en initiatief
Er is nog veel beleidsvrijheid voor gemeenten en provincies op het thema krimp. Die ruimte is nodig voor experimenten, pilots, creatieve aanpakken en vernieuwende ideeën. Pak belemmerende regelgeving aan en beloon initiatief van voorlopers. Het huidige financiële overheidsbeleid is grotendeels op groei gebaseerd. Dat is achterhaald. Zoek en ontwikkel nieuwe (passende) financieringsvormen.

Voorstel

Gelet op het voorgaande stellen wij u om de aanbevelingen van de Rekenkamer Oost-Nederland inzake het rapport 'met het oog op morgen. Verkenning van de rol van de provincie in het krimpbeleid' over te nemen.

Het Presidium van Provinciale Staten van Overijssel,

voorzitter,

griffier,

Bijlage I

Ontwerpbesluit nr. PS/2013/60

Provinciale Staten van Overijssel,

gelezen het voorstel van het Presidium d.d. 23 januari 2013, PS/2013/60

besluiten:

de aanbevelingen van het rapport van de Rekenkamer Oost-Nederland 'met het oog op morgen. Verkenning van de rol van de provincie in het krimpbeleid' over te nemen.

Zwolle,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

griffier,